

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Συσχέτιση μεταξύ δυο ποσοτικών μεταβλητών – Γραμμική εξάρτηση

Κωνσταντίνος Ι. Μπουγιούκας, PhD

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Συσχέτιση δυο ποσοτικών μεταβλητών

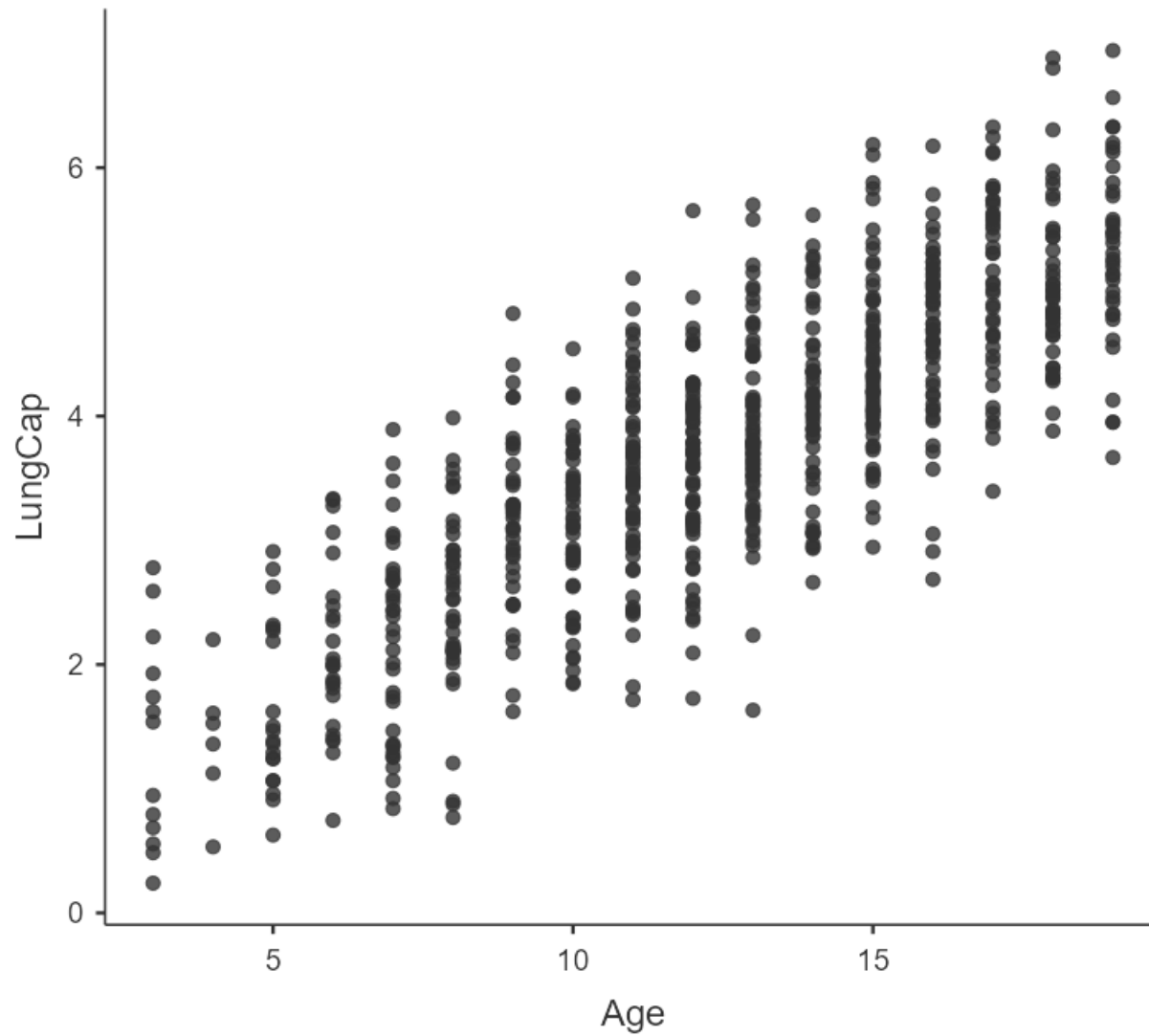
Ερευνητικό ερώτημα

Έστω ότι μια έρευνα προσπαθεί να απαντήσει αν συσχετίζεται η **ηλικία** των συμμετεχόντων με την **χωρητικότητα των πνευμόνων**.

Συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών **δεν** συνεπάγεται αιτιολογική σχέση μεταξύ των μεταβλητών

Ερευνητικό ερώτημα- Scatterplot

Συσχέτιση ποσοτικών μεταβλητών

⇒ Συντελεστής συσχέτισης **Pearson r**
(καλύτερη εκτίμηση όταν υπάρχει κανονικότητα)

⇒ Συντελεστής συσχέτισης **Spearman r_s**
(εφαρμόζεται συνήθως όταν δεν υπάρχει κανονικότητα στις μεταβλητές, ακραίες τιμές)

Συντελεστές συσχέτισης

Ποσοτικοποίηση της **κατεύθυνσης** και της **ισχύος** της σχέσης των δυο ποσοτικών μεταβλητών

Έχουν τιμές: $-1 \leq r \leq +1$ (χωρίς μονάδες)

- **-1** τέλεια αρνητική συσχέτιση
- **+1** τέλεια θετική συσχέτιση
- **= 0** δεν υπάρχει συσχέτιση

Έλεγχος Υποθέσεων

$$H_0: \rho = 0$$

$$H_1: \rho \neq 0$$

Συντελεστής συσχέτισης του Pearson r (Pearson's correlation coefficient)

- Δείχνει την κατεύθυνση και την ισχύ μιας **γραμμικής** συσχέτισης
- Οι δυο ποσοτικές μεταβλητές (X, Y) πρέπει να ακολουθούν την **κανονική κατανομή**
- Οι **ακραίες τιμές** μπορεί να επηρεάσουν σημαντικά τον συντελεστή του Pearson
- Περιορίζεται η χρήση του όταν υπάρχουν **υπο-ομάδες**

Συντελεστής συσχέτισης του Pearson r (Pearson's correlation coefficient)

- Βαθμός συσχέτισης

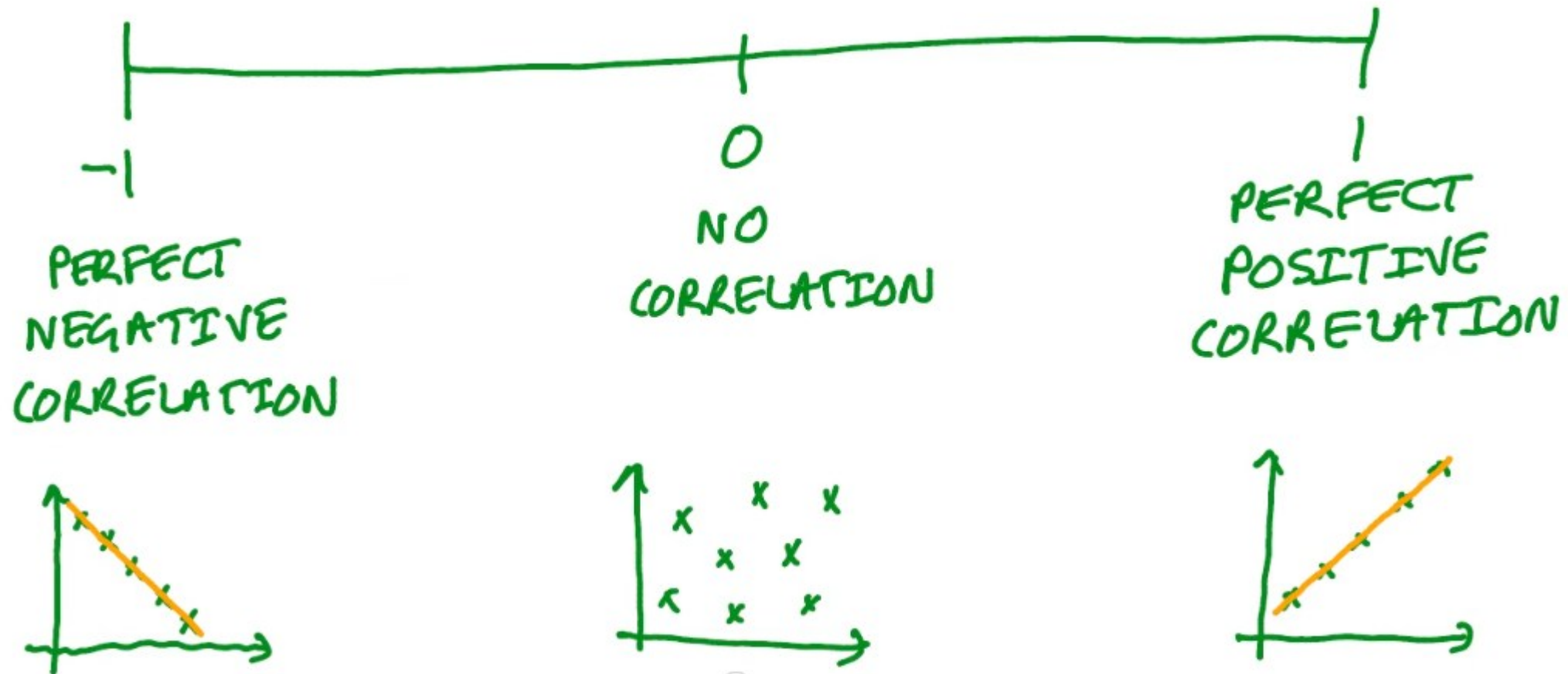
$-0.5 \leq r \leq -0.3$ ή $0.3 \leq r \leq 0.5$ ασθενής συσχέτιση

$-0.7 \leq r \leq -0.5$ ή $0.5 \leq r \leq 0.7$ μέτρια συσχέτιση

$-0.8 \leq r \leq -0.7$ ή $0.7 \leq r \leq 0.8$ ισχυρή συσχέτιση

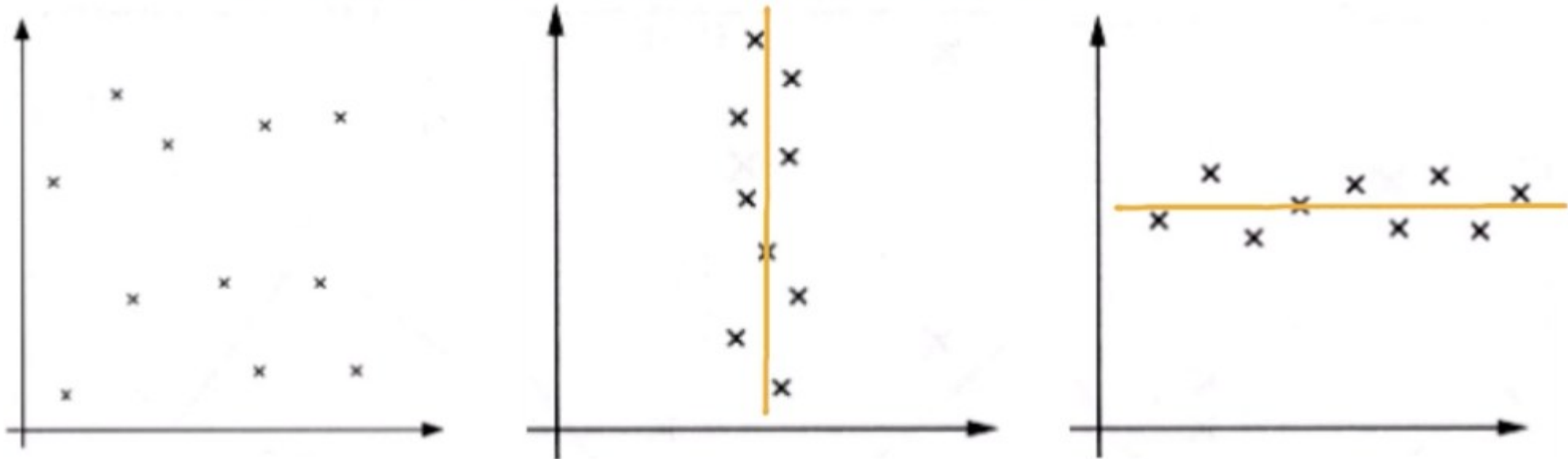
$-1 \leq r \leq -0.8$ ή $0.8 \leq r \leq 1$ πολύ ισχυρή συσχέτιση

Συντελεστής συσχέτισης του Pearson r (Pearson's correlation coefficient)

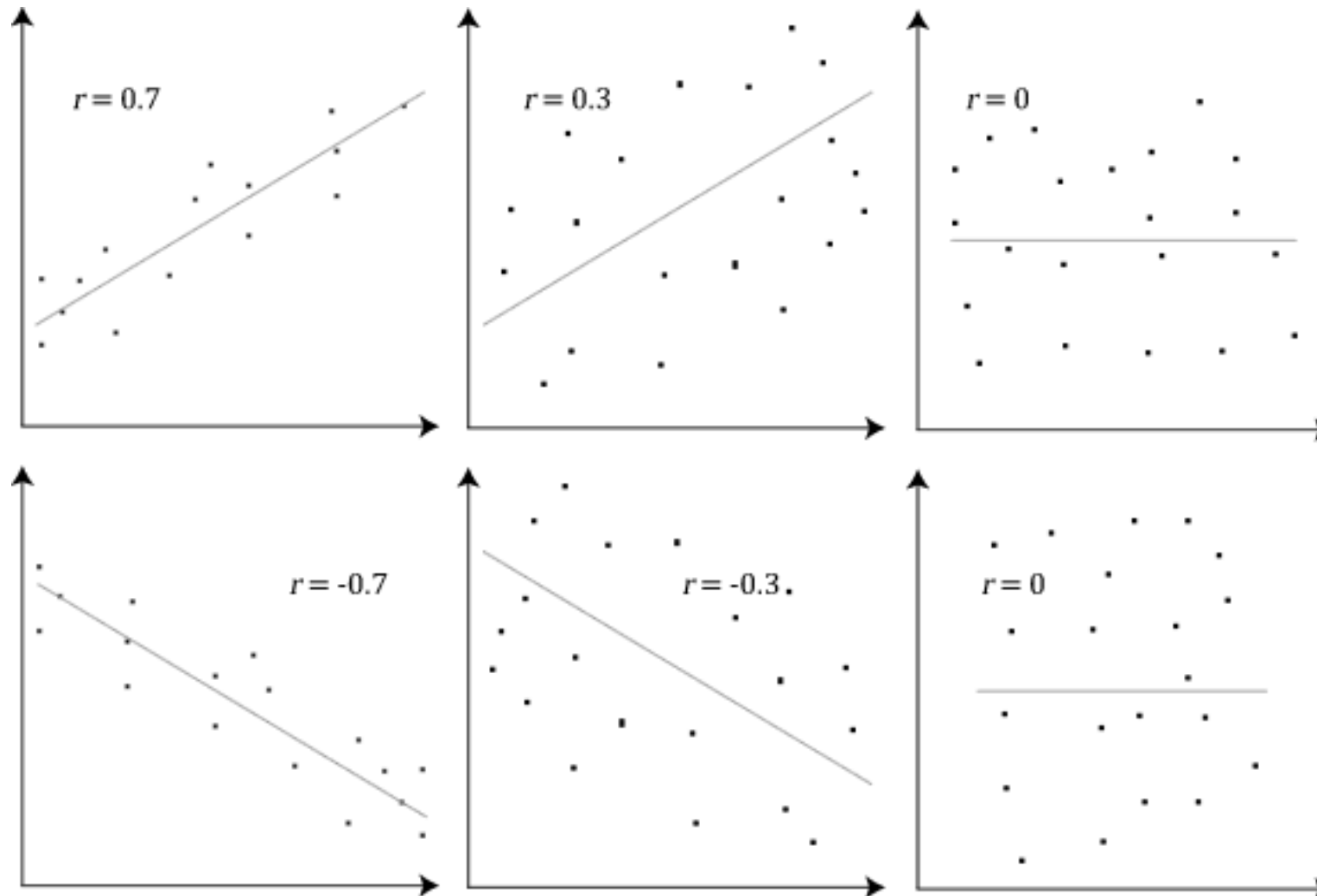
Συντελεστής συσχέτισης του Pearson r (Pearson's correlation coefficient)

CORRELATION COEFFICIENT NEAR 0

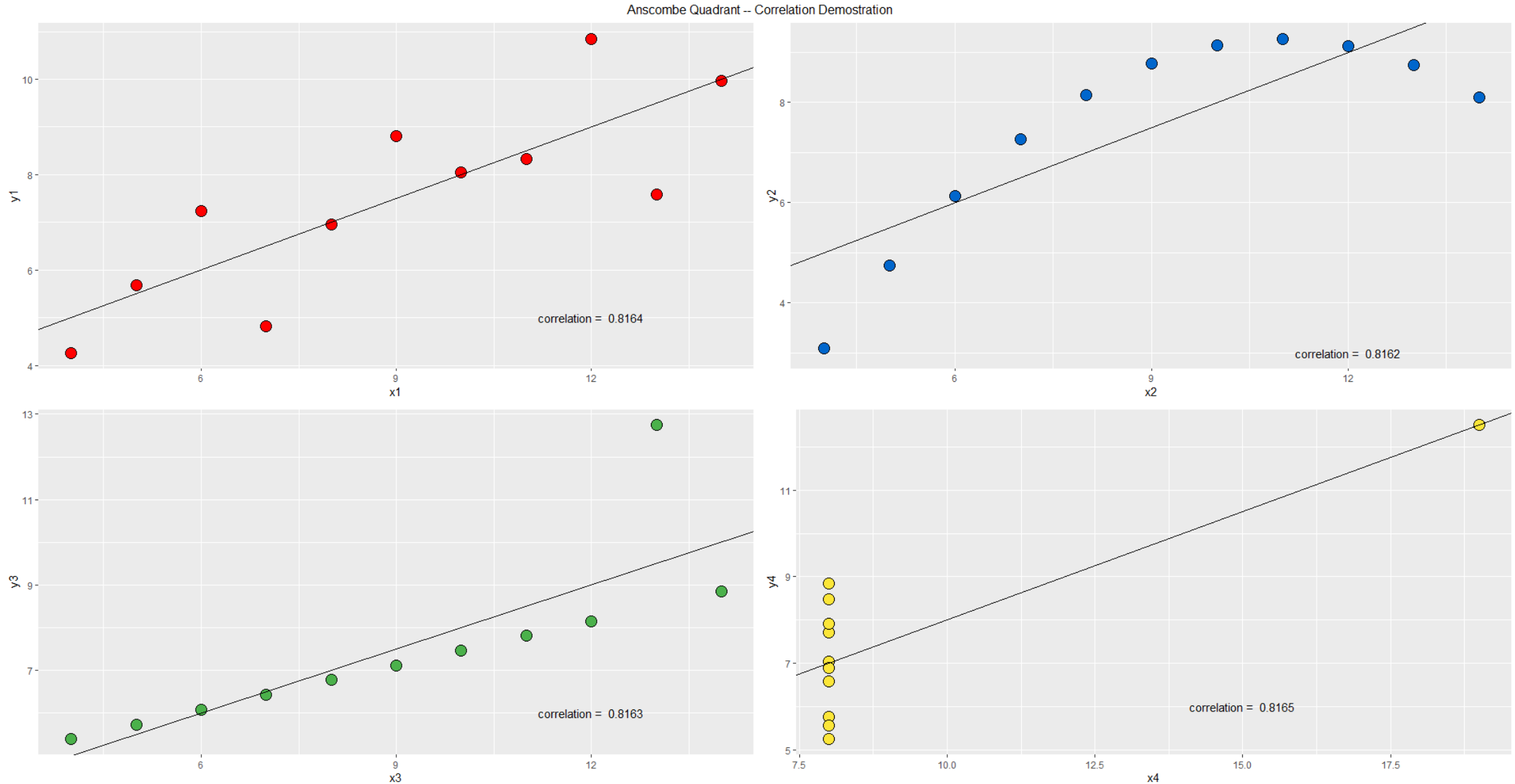

NO CORRELATION

Συντελεστής συσχέτισης του Pearson r (Pearson's correlation coefficient)

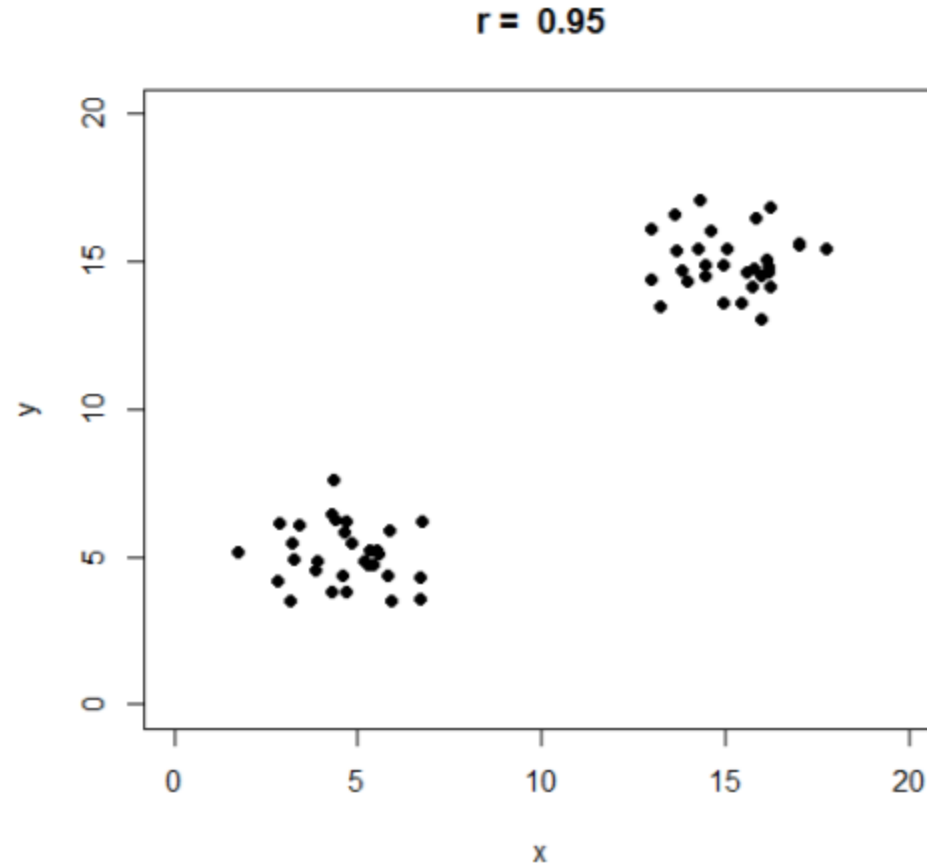

Ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson r δεν είναι πάντα χρήσιμος

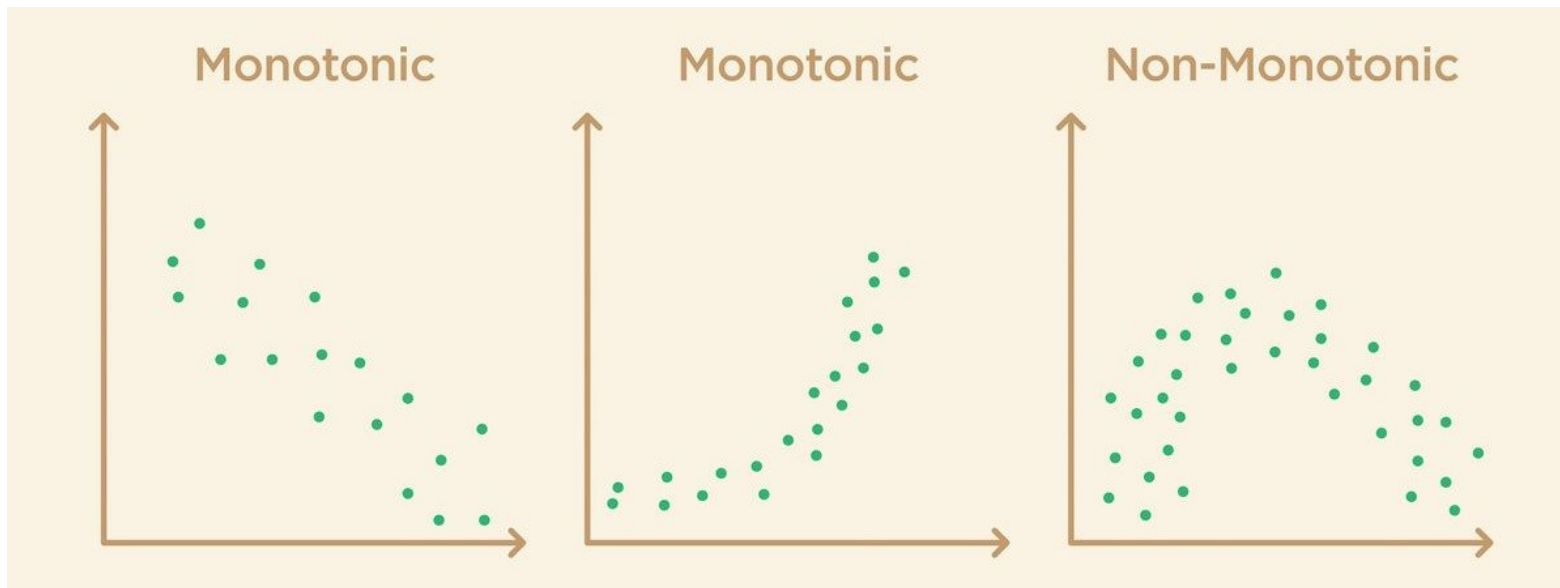
Ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson r δεν είναι πάντα χρήσιμος

Περιορίζεται η χρήση
του όταν υπάρχουν
διακριτές υπο-ομάδες

Συντελεστής συσχέτισης του Spearman r_s

- Η **μη παραμετρική** εκδοχή του συντελεστή Pearson. Βασίζεται στις τάξεις (ranks) των μετρήσεων.
- Μετράει την κατεύθυνση και την ισχύ μιας **μονοτονικής σχέσης**
- Είναι **πιο ανθεκτικός** στην ύπαρξη ακραίων τιμών
- Χρησιμοποιείται και σε **διατάξιμες μεταβλητές**

Ερώτηση 1

Ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson:

- ✗ (α) Εφαρμόζεται σε μη τυχαία δείγματα
- ✗ (β) Έχει μονάδες μέτρησης
- ✗ (γ) Χρησιμοποιείται όταν υπάρχουν ακραίες τιμές
- ✓ (δ) Προϋποθέτει η σχέση μεταξύ των ποσοτικών μεταβλητών να είναι γραμμική

Ερώτηση 2

Για τον συντελεστή συσχέτισης του Spearman ισχύει:

- ✗ (α) $-0.1 \leq r \leq +0.1$
- ✓ (β) $-1 \leq r \leq +1$
- ✗ (γ) λαμβάνει μόνο θετικές τιμές
- ✗ (δ) έχει μονάδες μέτρησης

Ερώτηση 3

Ο συντελεστής συσχέτισης του Spearman :

- ✓ (α) Εφαρμόζεται καλά όταν οι μεταβλητές έχουν μια μονοτονική σχέση
- ✗ (β) Δεν μπορεί να υπολογιστεί όταν η σχέση είναι γραμμική
- ✗ (γ) Προϋποθέτει οι μεταβλητές να είναι κανονικές
- ✗ (δ) Εφαρμόζεται καλά όταν τα δεδομένα έχουν την μορφή U

Ερώτηση 4

Τιμή του συντελεστής συσχέτισης του Pearson ίση με:

- ✗ (α) -1 δείχνει τέλεια θετική συσχέτιση
- ✗ (β) 0.5 δείχνει ότι δεν υπάρχει συσχέτιση
- ✗ (γ) 1 δείχνει ότι δεν υπάρχει συσχέτιση
- ✓ (δ) -1 δείχνει τέλεια αρνητική συσχέτιση

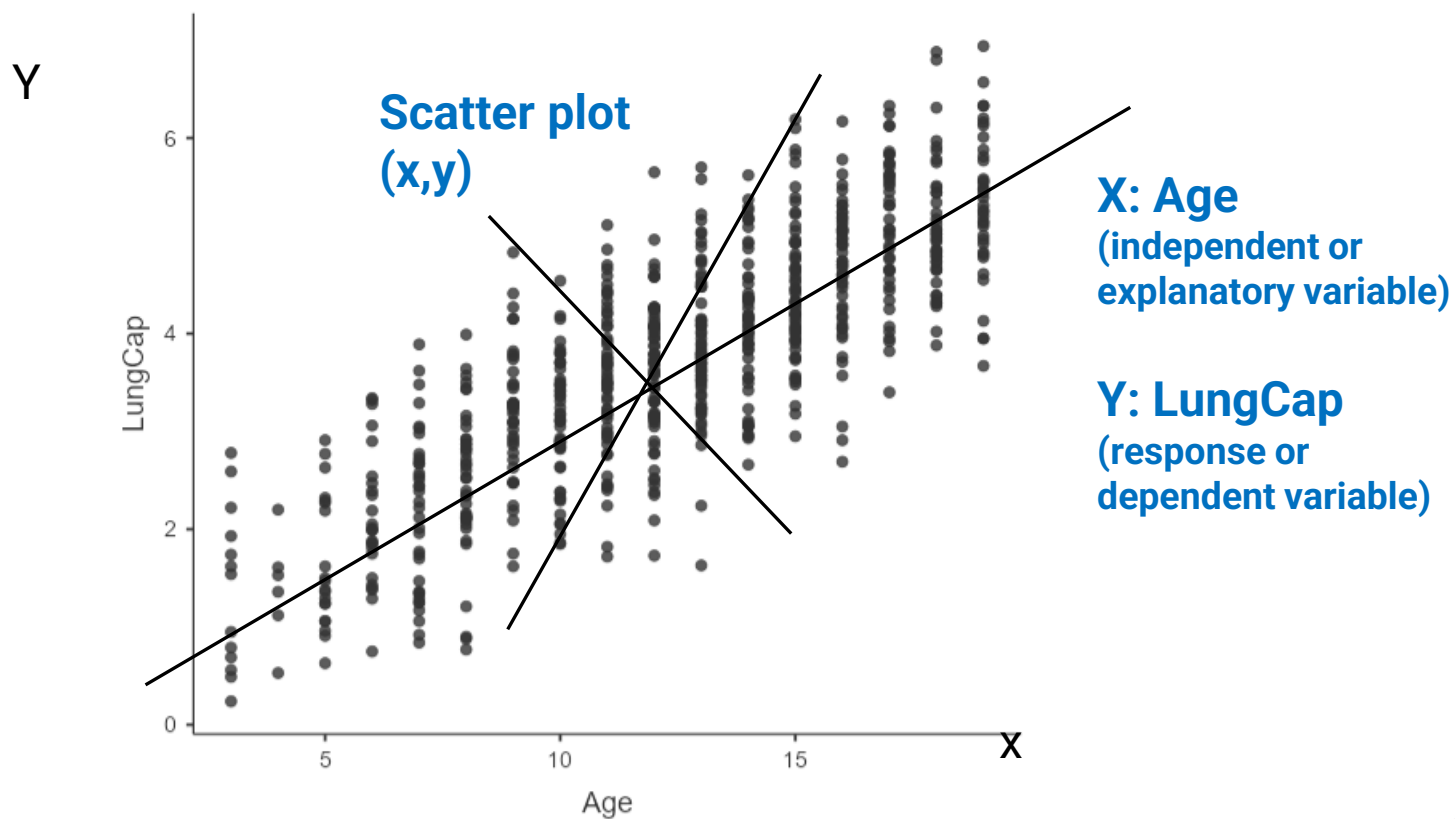
Γραμμική Εξάρτηση

Απλή γραμμική εξάρτηση

Εξαρτημένη μεταβλητή $\rightarrow y_i = a + \beta * x_i + \varepsilon_i$ $i=1,2,\dots,n$

Ανεξάρτητη μεταβλητή

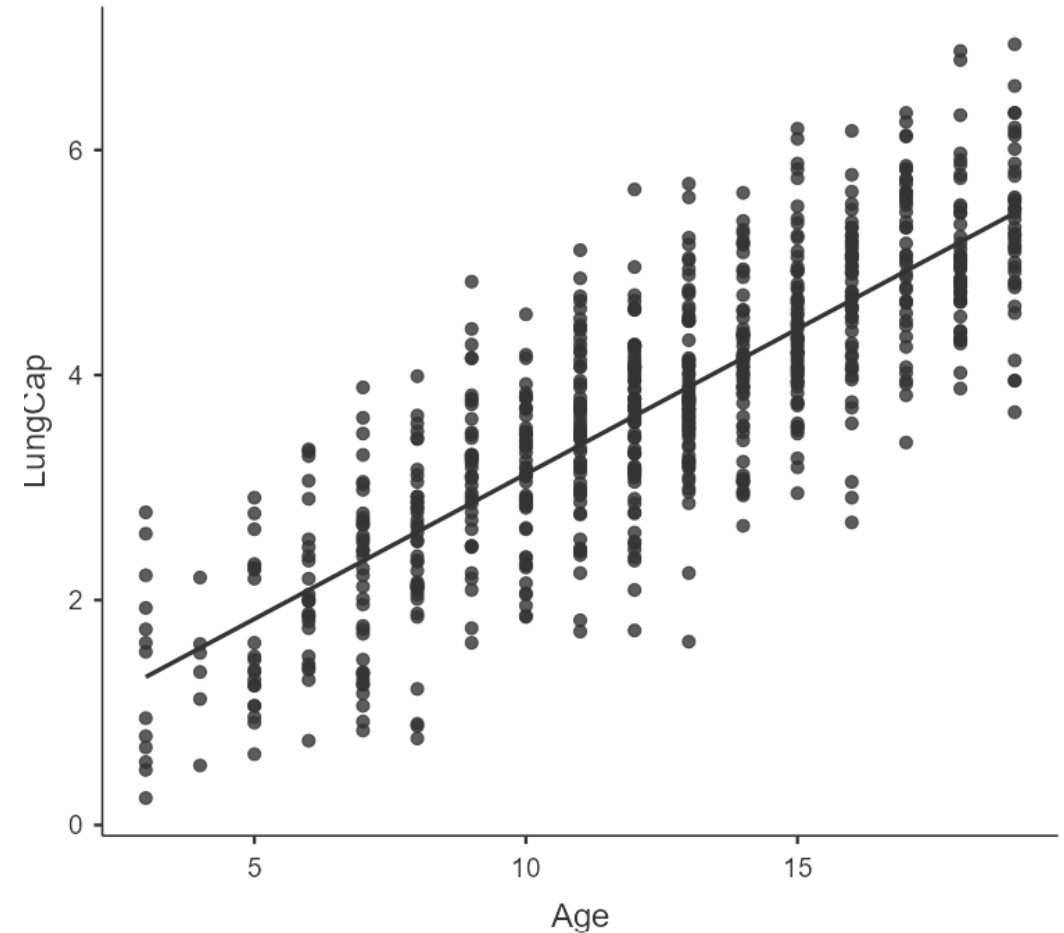
Random error

Απλή γραμμική εξάρτηση – Έλεγχος Υποθέσεων

$$\hat{y} = \alpha + \beta * x$$

- $H_0: \beta=0$ (no association)
- $H_1: \beta \neq 0$ (there is association)

Απλή γραμμική εξάρτηση – Ποσοτική ανεξάρτητη μεταβλητή

$$\hat{LungCap} = 0.54 + 0.26 * Age$$

Αν αυξηθεί η ηλικία ενός ατόμου κατά ένα χρόνο π.χ. από τα 14 χρόνια στα 15 χρόνια, αυξάνεται **κατά μέσο** όρο η χωρητικότητα των πνευμόνων του κατά **0.26 L** (95%CI: 0.24 έως 0.27, $p < 0.001$)

Συντελεστής προσδιορισμού:

$$R^2 = \frac{\text{explained variation}}{\text{total variation}} \quad (R^2 : 0 \text{ to } 1)$$

Μέτρο ‘καλής προσαρμογής’ του γραμμικού μοντέλου στα δεδομένα

Κοντά στο 1 \Rightarrow μεγάλο ποσοστό της διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής ερμηνεύεται από την ανεξάρτητη μεταβλητή του μοντέλου.

Π.χ. για την περίπτωση της ποσοτικής μεταβλητής της ηλικίας (Age) βρίσκουμε $R^2 = 0.67$ και σημαίνει ότι 67% διακύμανσης της εξαρτημένης μεταβλητής (LungCap) ερμηνεύεται από την ανεξάρτητη μεταβλητή του μοντέλου (Age).